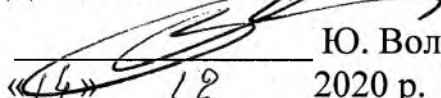

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу

УЗГОДЖЕНО

Декан ФМВ

 Ю. Волошин
 «14» 12 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

 А. Полухін
 2020 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Конкуренція у міжнародному бізнесі»

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Освітньо-професійна програма: «Міжнародний бізнес»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	5	90 / 3,0	17	17	-	56	-	-	Екзамен 5 с.
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Індекс: № РБ - 17 - 292 /18 - 3.2.6

СМЯ НАУ РП 09.01.02-01-2020

Система менеджменту якості.
Робоча програма
Конкуренція у міжнародному бізнесі»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 09.01.02 – 01-2020

стор. 2 з 11

Робочу програму навчальної дисципліни «Конкуренція у міжнародному бізнесі» розроблено на основі освітньої програми та робочого навчального плану № РБ - 17 - 292 /18 підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив:
професор кафедри міжнародних
економічних відносин і бізнесу

/ Румянцев А.П./

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» (освітньо-професійна програма «Міжнародний бізнес») – кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу, протокол № 11 від «03» 09 2020р.

Завідувач кафедри

/Степанов О.П./

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету міжнародних відносин, протокол № 10 від «07» 12 2020 р.

Голова НМРР

/Сидоренко К.В./

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

	Сторін ка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1 Заплановані результати.....	4
1.2. Програма навчальної дисципліни.....	5
2. Зміст навчальної дисципліни	6
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	6
2.2. Перелік питань для підготовки до екзамену.....	6
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	7
3.1. Методи навчання.....	7
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	7
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті.....	7
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	8

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Конкуренція у міжнародному бізнесі» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання, затверджених розпорядженнями №071/роз. від 10.07.2019 р., № 088/роз. від 16.10.19 та відповідних нормативних документів.

1. Пояснювальна записка

1.1. Заплановані результати.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця у галузі міжнародних відносин

Метою викладання дисципліни є формування у студентів системи теоретичних знань про конкретні, реальні економічні процеси, ділову активність, конкурентну діяльність суб'єктів світового ринку, її форми, види й типи, компетентності щодо об'єктивних закономірностей, механізму та особливостей сучасної міжнародної конкуренції.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- розкриття змісту та функцій міжнародної конкуренції;
- вивчення конкретних форм міжнародної конкуренції;
- вивчення закономірностей формування конкурентних переваг;
- вивчення конкурентоспроможності суб'єкта конкуренції та її основних ознак;
- діагностика стану міжнародної конкурентоспроможності підприємства;
- вивчення міжнародної конкурентоспроможності підприємств в умовах глобальної конкуренції;
- вміння використовувати одержані знання у практичній зовнішньоекономічній діяльності України, враховуючи тенденції і перспективи розвитку міжнародного бізнесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких **компетентностей**:

ЗК1 – Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК5 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та оцінювання інформації, процесів та явищ з різних джерел з метою виявлення проблем, формулювання висновків (рекомендацій), вироблення рішень на основі логічних аргументів, забезпечення якості виконуваних робіт з урахуванням національних та міжнародних вимог, адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК10 – Вміння використовувати набуті знання, розуміти предметну область та професію на практиці, бути відкритим до застосування знань з урахуванням конкретних ситуацій

ФК5 – Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.

ФК15 – Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

ФК24 – Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог

Міждисциплінарні зв'язки: Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як «Вступ до спеціальності «Міжнародні економічні відносини»», «Мікроекономіка», «Макроекономіка» та «Країни і регіони в системі сучасного світового господарства»,

	Система менеджменту якості. Робоча програма Конкуренція у міжнародному бізнесі»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 09.01.02 – 01-2020
		стор. 5 з 11	

«Основи менеджменту, маркетингу, підприємництва», взаємопов'язана з такими дисциплінами, як «Виробнича діяльність міжнародних підприємств», і є базою для вивчення таких дисциплін, як «Міжнародна економічна діяльність України» та «Менеджмент ЗЕД підприємства».

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчальних модулів, а саме:

- навчального модуля №1 «**Конкуренція і конкурентоспроможність у механізмі сучасного економічного розвитку**»

який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.1. Модуль №1 «Конкуренція і конкурентоспроможність у механізмі сучасного економічного розвитку».

Тема 1. Теоретичні основи розвитку конкуренції у міжнародному бізнесі

Економічна сутність міжнародного бізнесу та його форми. Зміст конкуренції як економічної категорії. Генезис теорій міжнародної конкуренції. Види конкуренції у міжнародному бізнесі. Зміст конкуренції за А. Смітом. Порівняльна характеристика поведінкової і структурної концепції конкуренції. Зміст конкуренції за І.Кірцнер. Структурна концепція аналізу конкуренції. Функціональна концепція конкуренції. Принципи «нормативності» та «позитивності» стосовно теорій конкуренції. «Драбина порівняльних переваг» у контексті стратегій конкурентоспроможності підприємства.

Тема 2. Конкуренція як умова та складова розвитку ринкової економіки

Методологія дослідження конкуренції у міжнародному бізнесі. Конкуренція як процес і ринкова ситуація. Ринок та ринкові ніші. Суб'єкти та об'єкти міжнародної конкуренції. Види ринкових ніш та конкурентні компетенції суб'єктів міжнародного бізнесу. Функції міжнародної конкуренції. Позитивні та негативні наслідки конкурентної боротьби у міжнародному бізнесі.

Тема 3. Середовище міжнародної конкурентоспроможності фірм в умовах глобалізації світогосподарських відносин

Зміст та структура конкурентного середовища у міжнародному бізнесі. Характеристика середовища досконалої, монополістичної та олігополістичної конкуренції на світових ринках торгівлі послуг. Складові та особливості зовнішнього і внутрішнього середовища конкурентоспроможності учасників міжнародного бізнесу. Національні та інтернаціональні інструменти регулювання розвитку міжнародної конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності.

Тема 4. Інтенсивність конкуренції у міжнародному бізнесі

Економічна природа та зміст процесу інтенсивного функціонування конкуренції у міжнародному бізнесі. Умови та чинники інтенсифікації міжнародної конкурентної боротьби. Система показників оцінки рівня інтенсивності міжнародної конкуренції на світових ринках. Інституціональна, асортиментна, регіональна диверсифікація торговельних потоків як фактори розвитку інтенсивності конкуренції у міжнародному бізнесі. Вплив міжнародної кон'юнктури на світовому ринку та інтенсифікацію міжнародної конкуренції. Роль інтенсивності конкурентного змагання у реалізації конкурентних переваг суб'єктів міжнародного бізнесу.

Тема 5. Методичні основи аналізу міжнародної конкурентоспроможності фірм

Сутнісні риси та напрями дослідження розвитку конкурентоспроможності фірм у міжнародному бізнесі. Систематизація методів аналізу міжнародних конкурентних компетенцій суб'єктів підприємницької діяльності. Метод функціональної (ефективної) міжнародної конкуренції. Специфіка застосування якісного методу аналізу конкурентних переваг. Особливості використання матричного, бенчмаркінгового та факторного методів оцінки міжнародної конкурентоспроможності фірм. Методика аналізу конкурентних позицій компаній на споріднених сегментах світового ринку.

Тема 6. Система управління міжнародною конкурентоспроможністю компаній

Сутність, цілі та завдання системного управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Методологічна основа управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Системний підхід до аналізу життєздатності підприємства як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Процесний підхід і функції управління міжнародною конкурентоспроможністю фірм. Ситуаційний підхід до управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Стратегічний підхід та забезпечення стійкого функціонування підприємства на релевантному зовнішньому ринку. Парадигма ресурсного підходу до формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Адаптивність управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства і механізм її формування. Концептуальна модель процесу управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Формалізація процесу управління.

Тема 7. Конкурентні стратегії суб'єктів міжнародного бізнесу

Зміст та умови формування конкурентних стратегій у міжнародному бізнесі. Стратегія як інструмент управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Парадигма «структура ринку – поведінка – результативність» і стратегія конкурентоспроможності підприємства. Складові конкурентної стратегії суб'єктів міжнародного бізнесу. Типологія міжнародних конкурентних стратегій підприємства. Різноманітність та основні класифікаційні ознаки стратегій міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Ресурсний підхід до класифікації міжнародних конкурентних стратегій. Стратегії формування ресурсно-факторних переваг. Стратегії формування технологічних переваг. Стратегії формування інноваційних переваг. Стратегії формування змішаних переваг. Стратегії формування глобальних переваг. Функціональні стратегії міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Принципи формування міжнародних конкурентних стратегій підприємства. Принцип ринкової орієнтації. Принцип конвергенції і дивергенції. Принцип цільової спрямованості. Принцип комплексності. Принцип багатоваріантності (альтернативності). Принцип інтерактивності. Принцип гнучкості. Принцип реалістичності. Принцип етапності. Інноваційний механізм формування міжнародних конкурентних стратегій суб'єктів міжнародного бізнесу.

Тема 8. Міжнародна конкурентоспроможність економіки України

Методи аналізу та оцінки стану міжнародної конкурентоспроможності української економіки. Розрив коопераційних зв'язків і стрімка лібералізація зовнішньоекономічної сфери України як головна причина трансформаційної неконкурентоспроможності вітчизняних галузей і підприємств. Галузевий портфель української промисловості і методика його складання. Життєвий цикл галузей промисловості України й оцінка стану їх міжнародної конкурентоспроможності.

„Детехнологізація” промислового експорту України: причини і наслідки. Динамічний аналіз структури промислового експорту України: головні висновки. Посилення сировинної та низькотехнологічної спеціалізації України у міжнародному поділі праці і його причини. Негативний вплив нарощування сировинного та низько технологічного експорту на розвиток високотехнологічної сфери України. «Голандська хвороба» економіки України: причини

виникнення та шляхи позбавлення.

Державне регулювання міжнародної конкурентоспроможності українських підприємств: оцінка стану та напрями активізації. Надвідкритість внутрішнього ринку України як наслідок невваженої зовнішньоторгівельної політики. Загрозливий характер структурних характеристик зовнішньоторгівельного обороту країни. Напрями та засоби активізації регулятивної функції держави у зростанні міжнародної конкурентоспроможності підприємств України в умовах її вступу до Світової організації торгівлі (СОТ). Системний підхід до формування механізму зовнішньоторгівельного регулювання та уніфікації його економічного інструментарію.

Тема 9. Проблеми та перспективи розширення конкурентних позицій економіки України

Інтернаціоналізація як форма поєднання та засіб інтеграції економіки України у світогосподарські процеси. Домінування торговельно-посередницької доктрини інтернаціоналізації економіки України. Виробничо-інвестиційна модель нарощування конкурентних переваг вітчизняної економіки і проблеми їх формування. Ялтинська угода України, Російської Федерації, Білорусі та Казахстану і розвиток інтеграційних процесів на пострадянському економічному просторі. Геоекономічна модель інтернаціоналізації економіки України: стратегія розробки та реалізація.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Таблиця 2.1

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
Модуль №1 «Конкуренція і конкурентоспроможність у механізмі сучасного економічного розвитку»									
		5 семестр				семестр			
1.1	Теоретичні основи розвитку конкуренції у міжнародному бізнесі	10	2	2	6	-	-	-	-
1.2	Конкуренція як умова та складова розвитку ринкової економіки	10	2	2	6	-	-	-	-
1.3	Середовище міжнародної конкурентоспроможності фірм в умовах глобалізації світогосподарських відносин	10	2	2	6	-	-	-	-
1.4	Інтенсивність конкуренції у міжнародному бізнесі	10	2	2	6	-	-	-	-
1.5	Методичні основи аналізу міжнародної конкурентоспроможності фірм	10	2	2	6	-	-	-	-
1.6	Система управління міжнародною конкурентоспроможністю компаній	10	2	2	6	-	-	-	-

1.7	Конкурентні стратегії суб'єктів міжнародного бізнесу	10	2	2	6	-	-	-	-
1.8	Міжнародна конкурентоспроможність економіки України	10	2	2	6	-	-	-	-
1.9	Проблеми та перспективи розширення конкурентних позицій економіки України	5	1		4				
1.10	Модульна контрольна робота №1	5		1	4	-	-	-	-
1.11	Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)	-	-	-	-	-	-	-	-
	Усього за модулем №1	90	17	17	56	-	-	-	-
	Усього за навчальною дисципліною	90	17	17	56	-	-	-	-

2.3. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену, розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми та доноситься до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології, як: робота в малих групах, семінар-дискусія, презентація, рольова гра тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Конкуренція в міжнародному бізнесі: навч. посіб. / Н.М. Груциньська, К.В. Антоненко, Л.М. Побоченко, В.О. Кустов. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2011. – 220 с.
- 3.2.2. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / С.В. Сіденко, О.М. Іваницька, О.В. Кузнецов та інші. – К.: НАУ, 2015 – 468 с.
- 3.2.3. Васильківський Д.М., Яременко О.Ф. Конкуренція в міжнародному бізнесі: Курс лекцій. - Хмельницький: ХНУ, 2007. - 80с.
- 3.2.4. Вергун В. А. Міжнародний бізнес / за заг. ред. В. Вергуна // – К.: Київський університет., 2009. – 623 с.
- 3.2.5. Глобалізація і сучасний міжнародний процес /за заг. ред. проф. Б. Гуменюка. – К.: університет «Україна», 2009. – 508 с.
- 3.2.6. Севрук І. М., Тропиніна А. С. Конкурентоспроможність національної економіки в умовах глобалізації. Бізнес Інформ. 2019. №5. С. 20–28. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-5-20-28>

Допоміжна література

- 3.2.7. Гіл Чарльз В.Л. Міжнародний бізнес: конкуренція на глобальному ринку / Чарльз В.Л. Гіл; пер. з англ. – К.: Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2001. – 856 с.
- 3.2.8. Дюмулен І.І. Международная торговля. Экономика, Политика. Практика / Дюмулен І.І. – М.: ВАВТ, 2010. – 448 с.
- 3.2.9. Портер, Майкл, Э. Конкуренция.: Пер. с англ. — М.: Издательский дом “Вильямс”, 2005. — 608 с.
- 3.2.10. Радзівська О. С. Конкурентоспроможність та інтеграційні перспективи України : монографія. Київ : Знання України, 2012. 344 с.

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

- 3.3.1. <http://doingbusiness.org/> – щорічне рейтингове дослідження «Ведення бізнесу – 2013».
- 3.3.2. <http://ukrproject.gov.ua/> – офіційний сайт Державного агентства України з інвестицій та управління національними проектами.
- 3.3.3. <http://me.kmu.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.
- 3.3.4. <http://ukrstat.gov.ua/> – офіційний сайт Державної служби статистики України.
- 3.3.5. <http://www.bank.gov.ua/> – офіційний сайт Національного банку України.
- 3.3.6. <http://www.eba.com.ua/> – офіційний сайт Європейської Бізнес Асоціації в Україні.
- 3.3.7. <http://www.oecd.org/> – офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).
- 3.3.8. <http://www.wto.in.ua> – офіційний сайт СОТ в Україні.
- 3.3.9. <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine> – офіційний сайт Світового банку.
- 3.3.10. <http://www.unctad.org> – офіційний сайт UNCTAD.
- 3.3.11. <http://www.weforum.org> – офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ).

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Методи контролю та схема нарахування балів. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	5 семестр	семестр
Модуль №1 «Конкуренція і конкурентоспроможність у механізмі сучасного економічного розвитку»		
Вид навчальної роботи		
Робота на практичному занятті	5 б. x 8 = 40	-
Виступ на практичному занятті з презентацією на задану тему	10б. x 1 = 10	-
Виконання тестових завдань	16. x 18 = 18	-
<i>Для допуску до виконання модульної (підсумкової) контрольної роботи студент має набрати не менше</i>	<i>41 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	-
Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)	-	-
Усього за модулем №1	88	-
Семестровий екзамен	12	-
Усього за дисципліною	100	

	Система менеджменту якості. Робоча програма «Конкуренція у міжнародному бізнесі»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 09.01.02 – 01-2020
		стор. 10 з 11	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

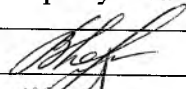
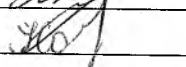
4.6. Підсумкова модульна рейтингова оцінка, отримана студентом за результатами виконання та захисту **курсowego проекту/роботи**, крім відомості модульного контролю, заноситься також до навчальної картки, залікової книжки та Додатку до диплома, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

	Система менеджменту якості. Робоча програма Конкуренція у міжнародному бізнесі»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 09.01.02 – 01-2020
		стор. 11 з 11	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	03.02	15.12.20	Гурденко К. А.		
2	15.01.01	15.12.20	Соломенко Т. В.		

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				